

Kā pirmo piedāvājam paziņojumu iedzīvotājiem, publicētu 1986.
gada 4. janvārī laikrakstā "Oktobra Karogs"

No 1986. gada 2. janvāra līdz 30. jūnijam visos sagādes
punktos pieņems no iedzīvotājiem sadzīves makulatūru
grāmatas A. Moruā «Solo klavierēm» iegādei. Vienas
grāmatas iegādei nepieciešams 20 kilogramu makulatūras.
Par iepriekš nodoto makulatūru grāmatas neizsniedz.
Grāmatas var iegādāties visās rajona grāmatnīcās.

ATMIŅAS

Astrīda Ievedniece

Alūksnē, 2021.gada janvārī

Gājiens pēc grāmatas

Grāmatu iegāde man vienmēr ir sagādājusi prieku. Paņemt rokās grāmatu, sajust tipogrāfijas krāsas smaržu no lapām, palasīt anotāciju....Grāmatas pirku jau studiju gados no pieticīgās stipendijas, jo grāmatas nebija tik ļoti dārgas kā pašlaik.

Ar grāmatu pirkšanu man saistās arī piedzīvojums 1987.gadā, kad dzīvoju jau Alūksnē. Vienīgā grāmatnīca atradās uz Pils un L.Ezera ielas stūra. Toreiz pastāvēja tāda jauka lieta, kā makulatūras nodošana pret taloniem. Nododot noteiktu daudzumu makulatūras, varēja iegādāties kādu labu grāmatu. Toreiz tā bija H.Andersena "Pasakas." Ar laimīgo taloniņu rokā un cerību trīsām sirdī ieņēmu vietu rindas galā. Rinda bija dubultbieza, sākums bija kaut kur pie toreizējā piena veikala durvīm. Un gaidīšanas svētki sākās. Rinda uz priekšu virzījās ļoti lēnām, rindā stāvošie palaikam pamainījās, kaut kur aizejot, tad atnākot. Tas izsauca neapmierinātību pastāvīgajos stāvētājos....Laiks gāja, gaidītāji satraukti čalojām un laimīgās durvis jau bija pavisam tuvu, kad uzpeldēja ziņa, ka grāmatu pietikšot tikai tiem, kas jau atrodas veikalā. Tāda informācija laikam izraisīja kādu ķīmisku reakciju, bet rinda pēkšņi saplaka un es jau atrados veikalā. Burzmā galvenais bija neizlaist no rokām dārgo taloniņu. Tad atkal jauns satricinājums- izrādās, daudzi bijuši ļoti čakli makulatūras vācēji un var iegādāties vairākus eksemplārus. Stāvot ciešajā burzmā, skatoties uz laimīgajiem grāmatas ieguvējiem, kuri sārtiem vaigiem un mirdzošām acīm spraucās uz durvīm, likās – laime ir tik tuvu, vai tiešām....Grāmatu tiešām dabūju- spožiem vākiem, biezu. Šodien to lasa mani mazdēli.

Laila Zaķe, Alūksnē 15.01.2021

1962.gadā sāku strādāt Meijera ciema bibliotēkā. Man kā komjaunietei bija sabiedriskais pienākums – grāmatu izplatīšana. Par šo darbu neko nemaksāja. Braucu pēc grāmatām uz Alūksnes grāmatnīcu ar sabiedrisko transportu – autobusu. Vedu grāmatas uz ciemu, apmeklēju k-za “Pededze” kantori, ciema padomi un citas iestādes, piedāvājot grāmatas. Grāmatu jau nebija daudz. Ēkā, kur atradās bibliotēka, bija arī ciema padome, feldšerpunkts, kur bija pietiekami daudz apmeklētāju. Cilvēki jau zināja, ka varēs nopirkt arī grāmatu. Līdzī daiļliteratūrai deva arī dažādas partijas brošūras. Grāmatu izplatītājiem bija savas sanāksmes, braucieni ekskursijās. Saglabājusies fotogrāfija no 1971.gada augusta ekskursijas. 1972.gada 21.aprīlī piedalījās arī 5. Republikāniskajā Grāmatu draugu salidojumā, kurā piedalījās delegāti no dažādām PSRS valstīm. Labākos grāmatu izplatītājus uzteica, apbalvojot ar Goda rakstiem.

Rūta Cukure, Alūksne 14.01.2021

Mana mamma Zelma Pelse pēc kara 1946.gadā tika apstiprināta bijušajā Pastalnieka tirgotavā – tagad grāmatnīcā par vadītāju. Mēbeles bija saglabājušās no Reiņa Pastalnieka laika. Es tur uzsāku darba gaitas pēc skolas beigšanas 1959.gadā par pārdevēju. Neklātienē beidzu Tirdzniecības tehnikuma Grāmatu tirdzniecības nodaļu, ieguvu arī augstāko izglītību. Tā nostrādāju līdz 1975.gadam, kad grāmatnīca pārcēlās uz jaunām telpām Pils ielā pretējā mājas pusē.

Atmiņas par grāmatu tirdzniecību man saistās ar laiku, kad es biju vēl skolniece, kad mamma strādāja Pastalnieka spiestuvē, bet svētku laikā arī tirgoja grāmatas. Pēc kara bija noteikts, ka grāmatnīcās jābūt Ļeņina un Staļina kopotajiem rakstiem, viņu runu brošūrām un dažādu valstsvīru portretiem. Rīgas grāmatu pārvalde sekoja, lai būtu viss sortiments. Šos materiālus alūksnieši gan nebija iecienījuši. Praktiski, tas nostāvēja plauktos. Vadība no Rīgas arī pārmeta, ka tos neiztirgo, nemākam strādāt. Šeit pārdeva arī kancelejas preces. Lauku vīri bija atklājuši, ka pārdod labu Līgatnes ražoto zīd papīru, no kura var uzlīt papirosus no savas audzētās tabakas. Es toreiz vēl gāju skolā, māte ar savām darbiniecēm bija izdomājusi, kā iztirgot brošūras – sasvēra zīd papīru no lielajām pakām mazas paciņas un ielika brošūrās. Lai nopirktu zīd papīru, bija jānopērk kopā ar brošūru. Cenas jau toreiz bija ļoti zemas. Vīri tik smējās par to un ņēma, bija priecīgi.

Divreiz nedēļā stacijā saņēmām sūtījumus, saiņojām un tūlīt likām pārdošanā. Cilvēki jau zināja, kurā dienā būs jaunas grāmatas. Bija arī ar grāmatu saturu jāiepazīstas, jo bieži lasītāji jautāja, ko pirkt. Bija tādi pircēji, kas pirka visas jaunās grāmatas, vai tā bija dzeja, vai proza. Cilvēki mīlēja lasīt. Bija tādi, kam grāmata plauktā bija prestiža lieta, vai nu tā tika lasīta, vai nē. Bija arī specifiski klienti, kuriem jau salikām paciņu ar grāmatām.

Zinu, ka vienreiz dzīvē piedāvāja man naudu. 1973.gadā bija iznākusi Dafnija di Morjē grāmata "Rebeka". To jau momentā izķēra. Bija ienākusi viena sieviete, prasīja -Vai nav jums "Rebeka"? Es saku – nē!" –Es jums došu 25 rubļus, vai tad jums tiešām nav? Es saku, ka nav gan. Viņa bija tik šausmīgi izbrīnīta. Beigās izrādījās, ka viņa bija atbraukusi no Rīgas un domājusi, ka provincē viss ir dabūjams.

Latviešu grāmatas nāca no metiena pēc noteikta skaita, bet krievu valodā bija jāizvēlas grāmatas pēc kataloga. Mēs jau visu nevarējām zināt, tāpēc sazinājāmies ar ārstiem vai attiecīgiem speciālistiem, vai viņiem tas der un mēs varam pasūtīt.

Pēc kataloga pasūtīju literatūru, un es ieskatījos, ka ir tāda laba grāmata, jāpaņem. Un tad, kad tā atnāca, pirmais, kad izsaiņojām, es domāju, ko es esmu pasūtījusi? Ka atsūtījuši kaut kādu brāķi. Šķiru no viena gala, šķiru no otra – neko nesaprotu. Beigās meklēju katalogu, izrādās, ka esmu pasūtījusi ivrišā- ebreju valodā. Un tagad šausmās domāju, kur es likšu. Bet bija Alūksnē tāda zobārste un otra ar divām meitām. Simpātiski cilvēki. Un tā atnāca un es saku, ka varbūt var paņemt. Viņa bija tik priecīga, pateica arī vēl kādam un tā šīs visas grāmatas aizgāja. Muļķīgas kļūdas pēc, cilvēks tika arī pie sava labuma.

Alūksnē bija kara skola, tie bija simpātiski pircēji. Tas pēc kara bija. Tur bija ļoti simpātiski - cienīgi virsnieki. Krievu valodā varēja daudz ko tādu labu nopirkt, nāca ļoti labas grāmatas, sevišķi kopotie raksti. Bija arī parakstāmās grāmatas, tad es kādreiz sāku lasīt un lūdzu klientam, ka atdošu vēlāk, ka gribu izlasīt. Kad šos virsniekus aizcēla, vietā nāca jaunie, apprecēja daudzas Alūksnes meitenes. Bet tā bija diena pret nakti. Parakstāmajai literatūrai bija zināms skaits, mēs nevarējām cik grib, bet tad viņi stāvēja, neticēju, es nāku uz darbu, stāv rinda. Bet runāja, ka tas prestižam, paši nemaz nelasīja.

Pie mums nāca arī skolu grāmatas. Tā mums bija šausmīga slodze. Katrs bērniņš nāca ar savu mammu vai tēti. Lielākie nāca paši. Uz grīdām bija salikti paliktņi. Mēģinājām salikt pa klasēm, tas tiešām bija daudz. Toreiz nebija pašapkalpošanās. Bija mums arī atsevišķas kastītes specifiskām grāmatām, kur varēja pašķirstīt – zinātne, tehnika, ne daiļliteratūra.

Es atceros, ka latviešu rakstniekam Belam 1972.gadā bija grāmata “Būris”. Man piezvanīja Alūksnes čeka. To lika izņemt no apgrozības, jo tā esot pretvalstiska. Bet tomēr tā arī palika grāmatnīcā.

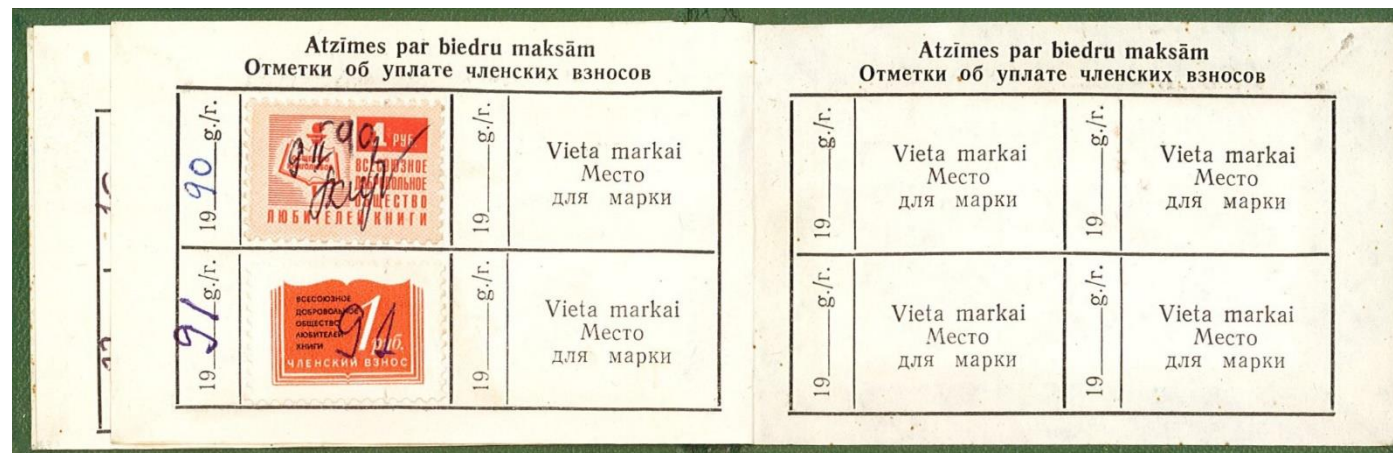
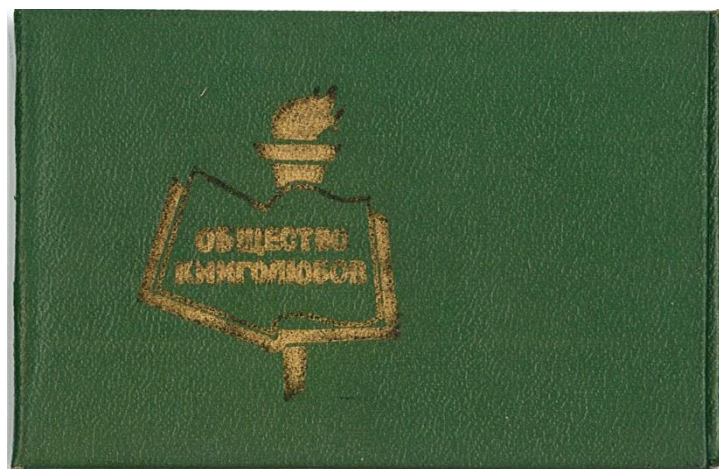
Atceros tādu Loginovu no Pededzes. Viņš divreiz mēnesī nāca, daiļliteratūru viņš nepirka, bet enciklopēdijas, vairāk specifiskas, zinātniskas grāmatas. Katru reizi atstāja par pirkumu 100 rubļus. Domāju, ka Pededzes galā bija tādi gaiši cilvēki.

Latviešu literatūru pirka visu - Lācis, Aspazija, Poruks, Blaumanis.. Cilvēki tiešām lasīja, varēja just, ka viņiem tā grāmata ir mīļa.

Grāmatnīca 1946. un 1953.gads

Grāmatu draugu biedrības dalībnieka biedra karte

Apliecinājums par dalību Republikas grāmatu draugu padomē

„Любите книгу —
источник знаний“.

М. Горький

КОМИТЕТ ПО ПЕЧАТИ ПРИ СОВЕТЕ МИНИСТРОВ СССР
МИНИСТЕРСТВО КУЛЬТУРЫ СССР
ЦЕНТРОСОЮЗ

НАГРУДНЫЙ ЗНАЧОК
„ПРОПАГАНДИСТ КНИГИ“

УДОСТОВЕРЕНИЕ

Тов.

Ри́таи Секига́и

награжден(а) нагрудным значком „Пропагандист
книги“.

Основание: приказ (постановление)

Кравце

№

57-к

от

10.04.72

Подписи:

Печать

Pēc Rīgas Kultūrtehnikuma beigšanas 1970. Gadā tiku norīkota uz Alūksnes bibliotēku, kur strādāju divus nepilnus gadus. Toreizējai grāmatnīcas vadītājai Rūtai Cukurei bija vajadzīga pārdevēja un viņa mani pierunāja darbā uz grāmatnīcu par pārdevēju. Tā kā noteiktais nostrādātais laiks bibliotēkā vēl nebija beidzies, tad atļauja bija jāprasa toreizējam Kultūras nodaļas vadītājam Kanderam, kurš deva atļauju. Tā es grāmatnīcā, kura toreiz atradās prefī pēdējā laika grāmatnīcai (kur tagad atrodas spēļu zāle), sāku strādāt par pārdevēju līdz laikam, kad vadītāja Rūta vēlējās vai tika aicināta darbā uz Alūksnes patērētāju biedrību. Tad arī es kļuvu par grāmatnīcas vadītāju. Grāmatnīcas augstākstāvošā institūcija (Grāmatu Tirdzniecības pārvalde) atradās Rīgā, līdz ar to arī viņi bija piekritēji vadītāju maiņai.

Grāmatu veikalā tika tirgotas arī nepieciešamās kancelejas preces: galda papīrs, rasēšanas papīrs, tintes, tušas, klades utt.

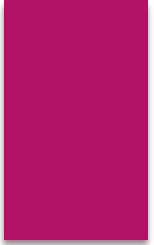
Grāmatas, cik atceros, mums veda ar vilcienu no Rīgas, līdz ar to no Alūksnes dzelzceļa stacijas vēl vajadzēja pārvest saiņus līdz veikalam. Sākumā, es atceros, veikalā bija ļoti daudz partejiskās literatūras – Ļeņina raksti, kongresu materiāli utt.), kuriem arī bija obligāti jābūt pārdošanā un tie bija jātirgo. Pārējo literatūru, cik šķiet, sadalīja pēc grāmatu tirāžas. Padomju laika izdevumiem grāmatas aizmugurē bija grāmatu pasīte, kurā bija aprakstīts, kurā tipogrāfijā grāmata iespiesta, kā arī minēta grāmatas tirāža (85 000, 100 000 utt.). Parasti dzejas izdevumiem, sevišķi jauno autoru dzejas grāmatām metieni bija mazi – apmēram 10 000. Tad mēs arī saņēmām nepilnu simts grāmatu. Romāniem, stāstiem, bērnu grāmatām tirāžas bija ļoti atšķirīgas, tā arī atšķirīgs skaits grāmatu nonāca veikalā. Patiesībā, padomju laikā izdeva daudz vērtīgu grāmatu sērijās : stāsti par dabu, stāsti par vēsturi, Apvārsnis, bērniem bija brīnumzemes pasaku sērija cietos vākos, daudz kopoto rakstu (A.Čaka, O.Balzaka, J.Raiņa u.c.)

Uz kopotajiem rakstiem varēja parakstīties, tiem arī bija noteikts limits. Padomju laikā Alūksnē un arī Apē (Apes grāmatnīca bija Alūksnes grāmatnīcas pakļautībā) bija ļoti daudz lasītāju, līdz ar to arī pircēju. Pie veikala darbojās arī sabiedriskie grāmatu izplatītāji. Daudzi no viņiem strādāja tieši laukos, skolās un ciemu vai kolhozu struktūrās. Paši bija lieli grāmatu mīļi, tāpēc arī uzņēmās šo bezatbildības misiju.. Protams, nereti tās bija divas vai pat viens eksemplārs no nosaukuma. Tādējādi no pieveduma arī šiem cilvēkiem vajadzēja atstāt grāmatas.

Arī pilsētā autoostā tanī laikā bija aptiekas kiosks, kur strādāja Līga Melnūdre, un viņa arī pārdeva grāmatas.

Patiesībā jau toreiz grāmatas bija lētas salīdzinoši ar tagadējo laiku. Cilvēki bija pieraduši arī pie kalendāriem, kas iznāca grāmatu formātā, piemēram, MĀJAI UN ĢIMENEI, SIEVIETE, TAUTAS KALENDĀRS, DABAS UN VĒSTURES KALENDĀRS. Deviņdesmitajos gados kalendāru klāsts bija dažus gadus sevišķi bagāts : HEDVIGAS KUNDZES GADAGRĀMATA, LAUKU AVĪZES GADAGRĀMATA, MAKŠĶERNIEKU GADAGRĀMATA u.c. arī saturiski tie šķita katrs interesants, tā, ka cilvēki pirka un lasīja arī vairākus.

Jaunākās grāmatas centāties izlikt skatlogā, tā arī pircēji dažkārt veidoja rindas vai gandrīz visa veikala garumā. Var būt, bija starp pircējiem arī tādi, kuriem svarīgi bija dabūt grāmatu vienkārši dabūšanas pēc, un tagad , var būt, sen jau šīs grāmatas ir izmestas, jo nav bijušas vajadzīgas. Diemžēl tajos laikos arī tas, ka nevarēja katrā laikā un brīvi bez rindām nopirkt daudz ko, tāda bija realitāte. Ja runāt par „blatiem”, tad patiesībā lielākie „blati” jau bija vajadzīgi gaļas un apģērbu veikalos, bet grāmatmīļi jau no šajos veikalos strādājošajiem bija reti kurš, tāpēc tāda prakse – Tu man dabū, es tev pataupīšu, no mūsu veikala viedokļa īstenībā bija salīdzinoši neliela. Tiesa, kādam draugam vai arī gluži parastam pircējam, kurš nebija paguvis iegādāties pieveduma dienā attiecīgo grāmatu, mēs var būt arī paglabājām, bet es to neuzskatu par blatu, jo šie cilvēki vienkārši bija lieli lasītāji. Un tas tomēr bija vairāk saistīts ar sava veida kultūras loka paplašināšanu.

Gandrīz katru gadu no Rīgas mums brauca arī revīzijas, kas pārbaudīja visu grāmatvedības uzskaiti, kases precizitāti, vārdu sakot, pilna grāmatvedības revīzija.

Tā kā mūsu grāmatnīcas Alūksnes rajonā faktiski nebija pakļautas ne pilsētas, ne rajona izpildkomitejām, mēs strādājām paši par sevi. Tikai tad, kad vajadzēja doties talkās uz kolhoziem, kā arī piedalīties 1.Maija mītiņos, tad mēs arī tikām piesaistīti pie bibliotēkas vai pie rajona izpildkomitejas darbiniekiem.

Īstenībā no Partijas komitejas arī nejutām nekādus pārmetumus vai ietekmi. Ņemot vērā u zinot stāstus par visāda veida ietekmi, kas bija padomju laikā, tad man vēl līdz šai dienai jābrīnās par to, kā mēs kā faktiski darbinieki, kas saistīti tomēr vistiešākajā veidā ar ideoloģisko darbu, neviens, visa mana nostrādātā darba mūžā, no veikala darbiniekiem neatradās PSKP rindās. Pamatkolektīvs mums bija nemainīgs, izņemot dažus īslaicīgus brīžus, kad kādu vajadzēja aizvietot. Grāmatu veikalā, nu jau tagadējā Latvijā, sagaidījām pensijas vecumu.

Ļoti stingri padomju laikā raudzījās uz tiem izdevumiem, kas kaut kādu „pretvalstisku” iemeslu dēļ bija izslēgti no pārdošanas. Par katru tādu izdevumu no „Glavļita” nāca pavēle un bija jāizņem no apgrozības attiecīgie darbi. Vienu no tiem es atceros – V.Belševicas dzejas grāmata „Gadu gredzeni”.

Mēs iepirkām arī lietotas grāmatas, tās varēja nopirkt vēl par lētākām cenām. Ja padomju laikā katrai grāmatai uz vāciņa bija cena, par kuru tā arī bija jāpārdod, tad tagad viss jau mainās, darbojās citi tirdzniecības principi. Grāmatu cenas arī ļoti pieauga, jo viss pieprasījums kritās visā valstī.

Grāmatas kā nemainīgas vērtības...

No četrus gadu vecuma, kad atklāju burtu un zilbju brīnumu, kas veido vārdus, no tiem lasāmās domas, mana ikdiena nav iespējama bez grāmatām. Mūsmājās grāmatas bija cieņā, sevišķi man patika 20.un 30.gadu izdevumi- "Atpūtas", daiļliteratūra, mācību grāmatas u.c. izdevumi. Vērtīgākā dāvana- bija jauna grāmata vai nesen iznākusi skaņuplate.

Skolas gadi aizritēja 20.gs.70.gados Apes vidusskolā. Viena no mīļākajām mācību stundām bija latviešu literatūra. Paldies latviešu valodas un literatūras skolotājai Rasmai Harju! Stundas bija interesantas, mums lika lasīt, konspektēt, domāt un analizēt izlasīto! Vēl šodien atceros, cik saudzīgi skolotājas rokas tur grāmatu un šķir lapas... Iespējams, tādēļ sāku atsevišķās burtnīcās un kladēs atzīmēt izlasītās grāmatas, autorus, mīļākās dzejas rindas. Savas izjūtas atspoguļoju zīmējumos, piemeklēju attēlus... Ārijas Elksnes dzejoļu krājumus, pārrakstīju ar roku, pārlasīju neskaitāmas reizes. Kad deviņdesmitajos gados manā īpašumā nonāca Ā.Elksnes rakstu krājumi, tā bija liela veiksmē, jo šī dzejniece joprojām ir viena no mīļākajām autorēm.

Savu pusdienu naudu skolas kopgaldam bieži vien notērēju pērkot grāmatas...Pusdienas varēja arī pagaidīt...Par to dabūju brāzienu no mammas, jo mazā pilsētā cits citu pazīst un ievēro paradumus... Mīļākais veikals man bija Apes grāmatnīca. No tiem laikiem manī saglabājusies pārliecība, ka grāmatas smaržo...sarunājas, tā ir sabiedrība, kurā laiks paskrien nemanot, kurā jāuzturas ar bijību.

70. un 80.g.sākumā tika izdoti latviešu rakstnieku (V.Lāča, Aspazijas, J.Raiņa, J.Jaunsudrabiņa u.c.)kopoti raksti, notika iepriekšēja parakstīšanās uz šiem izdevumiem. Pie grāmatnīcas izveidojās rindas ar grāmatmīļiem. Pieļauju, ka dažiem tā bija prestiža lieta, bet lielākajai daļai- patiesa mīlestība pret grāmatu. Ļoti populāri bija dzeju krājumi- O.Vācietis, I.Ziedonis, L.Brīdaka, M.Čaklais, D.Avotiņa u.c. Lielākā daļa no sērijas "Dzeja jaunatnei" nonāca manā īpašumā. 1980.gadā Mikrofona dziesmu aptaujā uzvarēja R.Paula dziesma ar V.Belševicas vārdiem "Kamolā tinēja" izjustajā I.Skrastiņa izpildījumā. Gadu vēlāk iznāca V.Belševicas dzejas krājums ar tādu pašu nosaukumu, kuru izpārdeva dažās dienās.